

د ثور کمونیسټي غوبل او د افغانستان تلپاتې غمیزه

لومړۍ برخه

ډاکټر لمر

د کمونیسټي او اسلامي غوبل بهیر دا دی له دېرشو کلونو واوښت، خو افغان ولس لا تر اوسه په وینو کې لمبېږي، افغانستان د بهرني ښکېلاک د سیالیو ډگر دی او افغانان په یو او بل نوم وژل کېږي. درنو هېوادوالو د دغه څو کرښو په لیکلو سره غواړم ستاسو پام ځینو هغو غیر افغاني هلو ځلو ته راواړوم، چې په افغانستان کې د افغانستان نومې وگړو، بې تفاوتو پښتنو او بهرنیو یرغلگرو لخوا تر سره کېږي، چې کمونیسټي گوندونه، اسلامي تنظیمونه او امریکایي لاسپوڅي تکنوکراتان یې بنسټیز لوبغاړي ول او دي.

که موږ د افغانستان وروستی نېمې پېړۍ ته څیر شو، نو په دغه هېواد کې د تش په نامه د دیموکراسي په دوره کې (وروسته له ۱۹۶۰ کلونو څخه) ځیني گوندونه جوړ شول، چې ځینو کمونیسټي او ځینو یې اسلامي شعارونه درلودل، خو دغه گوندونه نه کمونیسټي ول او نه یې هم اسلامي څرک درلود، ځکه چې په دغه گوندونو کې یو شمېر غړي له ایران سره د لېوالتیا پر بنسټ راټول شول، چې د پان-ایرانیزم ولولې یې ژوندۍ ساتلې دي، چې موخه یې د خپلو جو بونه ډکول او د خلکو او ټولني بربادول دي او یا هم تش په نامه پښتني گوندونه را منځ ته شول، چې د پښتو او افغانیت هېڅ څرک هم پکې نه لېدل کېده او پښتانه یې د ور کېدو له گواښ سره مخامخ کړل.

افغاني دیموکراسي په ۱۹۷۸ کال کې خپل لوړ پوړ ته ورسېده، چې پایله یې د هېواد بربادي او د هېوادوالو بدمرغي شوه. په ۱۹۷۸ م کال کې یو شمېر کمونیسټي گوندونو وکولی شواي، چې د یوې له وینو ډکې نظامي کودتا په ترڅ کې واک تر لاسه کړي، چې د شهید سردار محمد داود خان او د هغه د کورنۍ لږ تر لږه او یاوو غړو په وژنه تر سره شوه او د افغاني ټولنیز ژوند د بربادۍ لومړۍ پېلامې یې رامنځ ته کړې، نو درنو لوستونکو موږ هم کولی شو چې د افغانستان د وروستیو دېرشو کلنو د ناخوالو لاملونه د

کمونیسټي گوندونو او اسلامي تنظیمونو او امریکایي تکنوکراتانو په فعالیت کې راوسپړو، د هغوی غیر افغانی هلې ځلې وڅېړو او د واکمنو لېوالتیا یوه او بل اړخ ته څرگند کړو.

کمونیسټي اوښتون

د ۱۳۵۷ کال د غویی اوښتون کومه ناڅاپي پېښه نه وه، د خلک دیموکراتیک گوند د روسانو په سپارښت او ملاتړ خپلې هلې ځلې د ۱۳۴۳ لمریز لېږدیز کال د جدي په ۱۱ څخه پیل کړې وې، چې د رفیق ببرک کارمل او ملگري نورمحمد تره کي د خپلمنځیو شخړو په ترڅ کې دیموکراتیک گوند په دوو څانگو (خلفي او پرچمي) ووېشل شو او د غویی د غمیزی په درشل کې رفیقان او ملگري په کمونیسټي او انترنسیونالیسټي دسیسو کې ښه پاڅه شول، چې خپل مهارت یې وروسته له خلقی کودتا خلکو او نړۍ ته څرگند کړ.

په دې اړه د گنشمېر لیکوالو لېکنې هم خپرې شوې دي، چې هر یو لیکوال د خپل لید په ورېځ کې د افغانستان غمیزی سپړي او یو شمېر کمونیست ډوله لیکوال د کمونیستانو په واکمني کې ډېرو پېښو ته یو ځانگړی تحلیل ورکوي، چې لوستل یې زما په گومان اړین برېښي، د یو شمېر لیکنو تحلیلونه ډېر د پام وړ دي، لکه چې یو لیکوال لیکي: (پرچمیان او کارملی ډوله خلقیان د KGB اجنتان ول، خو بیا لیکي چې د ۱۳۵۲ کال د جوزا په میاشت کې په افغانستان کې د شوروي اتحاد د سفارت د هڅو او ټینگار له امله نوموړې دوې ډلې «خلقیان او پرچمیان» یو ځای شوې، نو درنو لوستونکو له دغو کربنو څرگندېږي، چې خلقیانو او پرچمیانو لاله سرې غمیزی مخکې د روسیې ډول ته نڅېدل! د پښتو متل دی چی وایي: څر سپی د لېوه ورور دی!

په یوه لیکنه کې د دیموکراتیک گوند د جوړښت وړاندیز په ځانگړي ډول کېږي، خو ما ته د ښاغلي لیکوال فکري بهیر ډېر په زړه پورې دی او دا لاندې کربنې مې ولوستې (یو سیاسي گوند سیاسي موخو ته د رسېدلو وسیله ده. که ولس خپله دا وسیله ولري او په شاوخوا یې راټول شي، نو بیا کولای شي نه یواځې له واقعیتونو خبر شي، بلکې واقعیتونو ته په خپله گټه تغیر ورکړي!). درنو هېوادوالو په دې اړه زه نور څه نه وایم،

مگر تاسوته سپارښت کوم، چې د سورمخو یا سورلنډیو لیکنې تل ولولې، چې په څه ډول دغه بدمرغي سره لیکوال د سرې غمیزې محرکه قوه د خلکو ذهنونه مغشو شوي او واقعیتونو ته په خپله گټه سور شال وراغوندي.

مخکې له کودتا څخه د کمونستانو یو مشر (میر اکبر خیبر) ووژل شو د هغه مړینه د سرې غمیزې د رامنځ ته کېدو پلمه وگرځېده. د میر اکبر خیبر مړینه ډېره مرموزه وه، خو قدوس غوربندي په خپل یو کتاب کې (نګاهې په تاریخ حزب دیموکرتیک خلق افغانستان) د هغه په مړینه کې د بېرک کارمل او د نور احمد نور د لاس لرلو یادون کړې، خو ځینې نور بیا د گلبدین حکمتیار اسلامي گوند د هغه په مړینه کې ښکېل گڼي.

داسې څرگندونې هم کېږي، چې مخکې له سرې غمیزې سردار محمد داود خان ځینو ټولنیزو نوښتونو ته ملا تړلې وه، چې د بهرنیو هېوادونو له سفر څخه د راستنېدو سره یې سم په دولتي چارو کې د بدلونونو گواښ وکړ او ځینو لوړپوړو چارواکو ته یې دنده وروسپارله چې د دولت په پیاوړولو کې خپلې هلې ځلې چمتو کړي. د دغه پروگرام یوه برخه له کمونستي ځناورانو د ټولني پاکول ول، نو د داود خان د دفاع وزیر (غلام حیدر رسولي) په نوبت د میر اکبر خیبر او نورو کمونستانو د ورکولو پلان جوړ شو.

یو ولي محمد نومی منصبدار، چې د ۸ فرقي د ۳۲ غونډ قوماندان ؤ او مخکې له دې دندې د سردار محمد داود خان د صدارت په موده کې د کابل د گارنيزيون صاحب منصب ؤ، دغه ولي محمد هم د میر اکبر خیبر په مړینه کې تورن گڼل کېږي. د ځینو نظامي چارواکو په نغوته داسې جوتهږي، چې ولي محمد ۱۵ دقیقې مخکې له دې چې خیبر مړ شي له خپلو محافظینو سره یو ځای له ټولني وتلی ؤ او د میر اکبر خیبر د وژنې په سیمه کې لیدل شوی ؤ، چې وروسته د میر اکبر خیبر له مړینې بیرته ټولني ته راستون شوی ؤ. داسې ویل کېږي، چې ولي محمد د میر اکبر خیبر په مړینه کې لاس درلود او داسې

خرگندونې کېږي چې ولي محمد د رسولي (د سردار داود خان د دفاع وزير) خانگړي نفر ؤ، چې د داود په واکمني کې يې د رسولي په ښوونه د ځينو اشخاصو په وژلو يا ترور کې لاس درلود.

د مرحوم مير اکبر خيبر د مړينې پېښه لاندې ده خپرل شوې او د افغانستان د تاريخ د روښانېدلو لپاره يوه اړينه موضوع ده، ځکه چې کمونستانو هم دغه پېښه د ۱۹۷۸ کال له اوبنتون څخه وروسته ونه خپرله او د هېرېدو کندنې ته يې ورواچوله. داسې څرگندونې هم کېږي چې گواکې د مير اکبر خيبر په مړينه کې روسانو او KGB لاس درلود، نو ځکه افغاني کمونستانو دغه پېښه تر ننه پټه وساتله او هېچا او هېڅ کومې بلې ډلې هم دغه پېښه ونه خپرله او ټولو غوږونه کاڼه پرې واچول، مگر د افغانستان د راتلونکي نسل لپاره دغه پېښه يو تاريخي ارزښت لري.

د افغانستان د پېښو وروستي دېرش کلونه د دغه پېژندل شوې سياسي څېرې له مړينې سره راپيل شول، خو زما په گومان مرحوم مير اکبر خيبر د افغانستان يواځينی سياسي څېره ده، چې لاسونه يې د افغان ولس پر وينو نه دي لرل شوي او د دغه شخصيت د تلپاتي کېدو لپاره بايد افغاني چارواکي د دې هڅه وکړي چې د دغه افغاني شخصيت سياسي هويت وسپړل شي او د افغانستان د تاريخ پاڼو ته وروسپارل شي.

دېرو کمونستانو هڅه کړې چې د ځان د سپيناوي لپاره يو څه وليکي، خو ټولې پېښې په منحرفه بڼه ليکل کېږي او دا څرگنده خبره ده چې د وروستيو دېرشو کلونو د غمېزې مسؤلین افغاني کمونستان، افغاني اسلاميستان او افغاني تکنوکراتان د افغانستان په فکر کې نه دي، مگر د خپلو جنايتونو په پټولو او ورکولوبوخت دي او هڅه کوي د وروستيو ۳۰ کلونو افغاني ناورين پرې په يو او بل واچوي، چې د افغانستان د وگړو ذهنيتونه مغشوش کړي.

گنشمېر ليکوال په خپلو ليکنو کې د غويي د اوبنتون په اړه ډېرې په زړه پورې څرگندونې کوي، چې د غويي د غمېزې په سياسي برخه کې يو ليکوال داسې ليکي: (په سياسي ډگر کې د ثور انقلاب د دولتي قدرت واگي له سلطنتي کورنۍ نه د ټولنی د عامو خلکو استازو، خلقيانو ته ولېږدېدې او د شهزادگانو ميراثي رژيم يې داسې دېرې

ورې کړ، چې بیا هېڅکله په پښو ونه درېد. دا چې اوس هم د شاهي نظام پر ځای جمهوري نظام دی دا هم د هغه ژور بدلون نتیجه ده، چې د ۱۳۵۷ کال د ثور په ۷ نېټه منځ ته راغی، خو زه پوه نه شوم چې خلقيانو د سردار محمد داود خان جمهوري نظام له منځه یووړ او که د مرحوم اعلیحضرت محمد ظاهر شاه پادشاهي یې ختمه کړه؟ درنو وروڼو څومره چې ما ته د افغانستان تاریخ مالوم دی، نو سردار محمد داود خان د افغانستان د لومړني جمهوریت بنسټ اېښودونکی دی، خو داسې ښکاري چې یو شمېر لیکوال خپل سیاسي شعار ته (د سیاسي گوند په مرسته نه یواځې له واقعیتونو نه خبر شی، بلکې واقعیتونو ته په خپله گټه تغیر ورکړی) وفا دار پاتې شوي دي، سترگو ته خاورې شني او زه هم د قلم بری ورته له لویه خدایه تمه کوم، ځکه په لیکنو کې د ریښتیا څرک موندل کېدی شي.

د یادونې وړ گڼم چې کمونیستانو د سردار محمد داود د کورنۍ لږ تر لږه او یا تنه غړي ووژل او د هغه د کورنۍ واړه ماشومان یې هم له تېغه تېر کړل. په دې اړه مې په برېښنا پاڼو کې یوه لیکنه ولوستله، چې گواکې دستگیر پنجشېري د هغه د مړینې امر ورکړی ؤ، خو باید یاده شي چې دستگیر پنجشېري هغه گېډر ؤ، چې د امین او تره کي د شخړو په وخت کې په مسکو کې ناست ؤ او په خپل فرکسیوني گوند کې یې پرته له خپل زویه او ورور څخه بل څوک نه درلودل او لکه د ترؤ مچ په هره کټوه کې به لاهو ؤ. کله چې د پنجشېري اړتې واوړې، نو یوه ټوکه دې په یاد شي: وایي چې یوه ورځ گنشمېر ماران په منزل تلل، خو د دوی په منځ کې یو چومجی (چنجی) هم ؤ، خو کله به چې ماران یو څو متره وڅڅېدل، نو چومجی به سر پورته کړ او نارو به یې کړه، چې موږ ماران چېرې ځو! نو درنو هېوادوالو دغه پنجشېري چومجی هم اوس د مارانو کانې کوي، خو دا هغه بدمرغه لیونغرته ؤ، چې زور یې په بې وزله خلکو رسېدلی ؤ او گنشمېر معلمین او متعلمین یې د خپلې کمونیسټي واکمني په موده کې له تېغه تېر کړل. شک هم نشته چې دغه ځناورد سردار محمد داود او د هغه د کورنۍ د وژلو امر هم ورکړی وي، چې خپلو بادارانو ته یې کمونیسټي انترناسیونالیسټي غوږه مالي کړې وي.

د شهید داود خان د مړینې په برخه کې داسې ویل کېږي، چې د امام الدین نومي منصبدار لخوا وژل شوی دی او یو روسي جنرال په خپل یو کتاب کې لیکي، چې د

مرحوم ډاکټر نجيب الله څخه يې اوربډلي ؤ، چې د سرې غمبزي د کودتا په ورځ د خلکو د ديموکراتيک گوند مرکزي کومېټې لا پرېکړه نه وه کړې، چې امام الدين غونډې ته ننوت او وېې ويل چې د سردار محمد داود ټوله کورنۍ يې وژلې ده او د گوند پرېکړې ته اړتيا پيدا نه شوه.

درنو هېوادوالو! له نېکه مرغه وروسته له دريو لسيزو د سردار محمد داود قبر هم وموندل شو، د سردار محمد داود سپېڅلی نوم بيا د افغانستان په تاريخ کې په نيکه ياد شو او خلکو خپل متدين، په هېواد مين واکمن او زړه سوانده لارښود په درنښت په کابل کې خاورو ته وسپاره او د افغانستان د تاريخ زرينې پانې يې بشپړې کړې، ځکه چې سردار داود په افغانانو د دې حق لري، چې په حرمت سره ياد شي او مقبره يې د هر افغان لپاره د تاريخ يادښت دی، راتلونکي نسل ته د مېراني څلی او د هېوادپالنې مثال دي.

خلفي تره کي واکمني

داسې ويل کېږي، چې د دغه گوند گنشمېر غړي او د کودتا لوبغاړي پښتانه ول، خو کله يې چې د غويي له غميزې سره سم واک تر لاسه کړ، نو د پښتو او پښتنو پر ځای يې سوسياليستي انترناسيوناليزم غوره وگانه، چې د دغه دريځ پايله د زرهاوو ملي خلکو وژنه وه، چې په ځينو خپرونو او د صديق فرهنگ په کتاب کې (افغانستان در پنج قرن اخير) کې داسې څرگندونې کېږي، چې د خلقيانو د لومړي کال د واکمني په ترڅ کې لږ تر لږه ۲۰۰۰۰ انسانان وژل شوي او په زرهاوو خلک بنديان او تریتام شوي دي، خو کمونستان بيا وايي، چې په افغانانو هېڅ ظلم نه دی شوی، نو ښه ويل شوي چې ځمکه هغه سوځي چې اور پرې بل وي!

د سرې غمیزې د مسؤلینو د دغه غیر انساني او غیر افغاني دریخ په ترڅ کې د واکمنو او وگړو تر منځ واټن رامنځ ته شو او غیر افغاني یانې افغانستانیانو ته یې لاره هواره کړه، چې خپل گوندونه او غیر افغاني هلې ځلې د بهرنیو یرغلگرو په سپارښتونو پیاوړې کي، چې په افغانستان کې ټولنیز انارشیزم رامنځ ته کړي.

د خلقیانو د یوه کال د واکمني په بهیر کې د هرات پاڅون، د ننګرهار او جلال آباد پاڅون، چې د جنرال سید عبدالغني وردګ په لارښوونه تر سره شوی ؤ، د کونړ (کیرالي) پاڅون چې د هېوادپالو پښتنو لخوا سمبال شوی ؤ چې د سیمې ټول مشران لږترلږه ۴۰۰ تنه یې په خلقي بمباري کې ووژل شول، د کابل د بالاحصار او ریشخور پاڅون چې د هېوادپالو منصبدارانو لخوا سمبال شوی ؤ، د دولت آباد پاڅون چې عظیم بېګ یې مشري کوله، د بامیان پاڅون چې د خلقي والي سید احسان الله په وژنه پای ته ورسېد او په ټول هېواد کې د مجاهدینو پاڅون د افغانستان د تاریخ د آزادي پانې رنگینې کړې دي.

د خلقیانو په واکمني کې، نه دا چې خلک له خلقیانو په عذاب ول، خو خلقیانو په خپل وار سره په خپلو کې هم شخړو ته مخه کړه، چې پښتو او پښتانه یې د خپلو سیاسي هوسونو په سیلابونو کې لاهو کړل او افغانستانیانو د خپلو بهرنیو مشاورینو په مرسته خلقیان لکه چرګان و جنگول، چې پایله یې د مرحوم نورمحمد تره کي وژنه او د هغه د سیال مرحوم حفیظ الله امین واک ته رسېدل ول. د دغه (برادرکوشي) په ترڅ کې نور پېژندل شوي خلقیان لکه سید محمد گلاب زوی، اسلم وطنجار، سروري او داسې نور د روسیې سفارت ته وتښتېدل او دستيگر پنجشېری په مسکو کې مورچل شو، په روسیې بنوروا او بورش روږدی شو او له روسانو سره یې د روسیې یرغل لپاره د زړه له کومې چوپړ وکړ.

داسې ویل کېږي، چې د حفیظ الله امین د واکمني په موده کې ځیني خلقیان په تابوتونو کې روسیې ته لېږدول شوي ول، خو داسې څرگندونې هم کېږي، چې گواکې سید محمد گلاب زوی ټینګار کوي، چې هغوی په افغانستان کې ول او دا خبره درواغ گڼي، په هر ډول چې وي، که دوی د روسیې په سفارت کې ساتل شوي ول او یا مسکو کې بیا هم د

روسانو په ولکه کې ول. باید یاده شي چې د روسیې سفارت هم د روسانو د واکمني تاتویې و، چې گنشمېر خلقي کمونیستان د حفیظ الله امین د واکمني په موده کې د روسیې په سفارت کې ساتل شوي ول.

خلقي امیني واکمني

مخکې له دې چې د مرحوم حفیظ الله امین د واک ته رسېدلو په اړه څه ولیکل شي، نو اړین برېښي، چې ځینې پېښې یادې شي. د انقلاب په پیل کې د پرچميانو او خلقيانو دوښمني او سیالي د دې سبب وگرځېده، چې خلقيانو د لومړي کال په بهیر کې خپل سیال پرچميان له افغانستانه په یو او بل نامه وشړل. مرحوم ډاکتر نجیب الله پاکستان ته واوښت او بیا روسانو ته ورغی او بېرک کارمل، فدا محمد دهنشین، اناهیتا راتبزاد او داسې نور لومړي په چکوسلواکیا کې او بیا په مسکو کې مېشت شول او په افغانستان کې به خلقيانو داسې شعارونه ورکول (مرگ بر کارمل اجنت حلقه به گوش امپریالیزم او د اناهیتا په اړه به یې ویل) بر اناهیتا رقا صه غرب او داسې نور، خو سلطانعلی گوسفند د حفیظ الله امین په کام-کمپته امنیت ملي (کشتارگاه امین مر...) کې مېلمه پاتې شو او د سروري په هلو ځلو یې د کواکولا او فانتا بوتلونه نوشجان کول، په دې اړه یوه ټوکه هم جوړه شوې وه، وایي چې کله روسانو په افغانستان یرغل وکړ او د خلقيانو د دویم پړاو (د حفیظ الله امین) واکمني ته یې د پای ټکی کېښود، نو وروسته له دې کښتمند صیب د افغانستان صدراعظم شو، نو د کواکولا فابریکې (د کام شرکت) د گوند مرکزي کومېټې ته یو بېړنی لیک ورواستاوه چې کښتمند یو کېرېټ د کواکولا بوتل پوروی دی او د بوتلونو بیرته وروړلو چارې دې وسنجول شي! طبیعي خبره ده چې سوسیالیستي اېمالي ته اړتیا پیدا شوه.

وروسته د پرچميانو له ځپلو څخه د خلقيانو په منع کې هم شخړې رامنځ ته شوې، ښه ویل شوي، چې کله د مېرې مرگ نیژدې شي، نو وزر وباسي! نو د خلقيانو د واکمنو پروازونه هم د ۱۹۷۹ کال په بهیر کې پیل شول. د ۱۹۷۹ م کال د سپتامبر په میاشتې کې ملگري نور محمد تره کي د کیوبا هوانا ته سفر کړی و، چې په کمونیستي دریم انترناسیونال کې گډون وکړي، خو کله چې بیرته افغانستان ته راستنېدو، نو د بیرته

راتگ په ترڅ کې يې د مسکو او د خپل پير (برنج لوک-بريژنف) زيارت يې وکړ او هلته يې د مسکو په ټينگار د کارمل بيرته راتگ او د حفيظ الله امين د شړلو، وژلو او يا هم ورکولو پلان جوړ کړ، خو کله چې کابل ته راستون شو، نو له نورو گواښونو سره مخامخ شو.

د امين د وژلو لومړی پلان دا ؤ چې له بهر څخه د ملگري نور محمد تره کي د بيرته راتگ په وخت کې د هوايي ډگر په لاره او يا هم په هوايي ډگر کې له منځه يووړل شي يانې ووژل شي، خو حفيظ الله امين مخکې له خپلو ملگرو مالومات تر لاسه کړی ؤ، چې په مسکو کې څه خبرې دي او څه پلانونه، خو د مرحوم نور محمد تره کي د ستنېدو په بهير کې حفيظ الله امين د تره کي مخې ته د درنښت لپاره ورنغی او نور خلقي لوړ پوړي چارواکي يې ورو لېږل. په هوايي ډگر کې ۱۰ دقيقې مخکې له دې چې ملگری نور محمد تره کي له الوتکې رانښکته شي، نو د حفيظ الله امين په امر د هوايي ډگر ټولې نظامي برخې او امنيتي څانگې تبديلي شوې او نوي نظامي ځواکونه د هغوی پر ځای وگومارل شول او ملگری نور محمد تره کي يې ډېر په درنښت ارگ ته راوست.

بايد ياده شي، چې د نور محمد تره کي د سفر په الوتکه کې هم کراري نه وه، ځکه چې هغوی ته هم احوال ورکړ شوی ؤ، چې حفيظ الله امين د هغه يانې نور محمد تره کي د مرگ پلان جوړ کړی (چې غل نه وې له پاچا مه وېرېږه!)، خو د تره کي الوتکه يو وار را ښکته کېدله، نو چا ورته ويلي ؤ چې له ښکېبه مو په توغندي ولي!، نو الوتکه بيا بيرته والوتله او نيمه گړی پر کابل تاوېده راتاوېده، خو د تره کي مړينه په دې ډول په نړېوال کمونيستي سيستم کې ډېرې پوښتنې رامنځ ته کولې او د مسکو لاسوهنه په کې راڅرگندېدله، نو ځکه د مسکو په منځگړوي د نور محمد تره کي الوتکه په کابل کې رانښکته شوه او تره کي د خپلې سياسي کودتا او روسي سپارښتونو قرباني شو او د ملگري حفيظ الله امين (شاگرد وفا دار) توپ ته لاس تړلی راولېږل شو.

کله چې نور محمد تره کي ارگ (خانه خلق- د خلکو کور) ته راوړسېد، نو حفيظ الله امين يې د خبرو اترو په پلمه ارگ ته وروغوښت، چې منځگړوي او ډاډگېر نه بې پوزانوف (Puzanof) د روسيې سفير په افغانستان کې پر غاړه اخیستې وه، خو کله چې حفيظ الله

امين ارگ ته راځي، نو لومړی له تړون سره خبرې کوي او هغه پوښتي چې دلته څوک دي او داود تړون حفيظ الله امين ته ډاډ ورکوي، چې خيريت دی، خو امين باور نه کوي. داود تړون له حفيظ الله امين څخه مخکې کېږي چې د ملاقات کوټې ته ننوځي، خو کله چې تړون ور پرانيزي، نو سملاسي ډزې پرې کېږي او په دې ترڅ کې داود تړون وژل کېږي او حفيظ الله امين منډه کوي او په بنز موټر کې تښتي او له دغه پېښې سره سم د شادروان ملگري نور محمد تره کي د مرگ شېبې هم رانيژدې کېږي او حفيظ الله امين له ارگه لرې د نوې کودتا د پلان په پلي کولو لاس پورې کوي.

وروسته له دغه پېښې کله چې ډاکتر زرغون چې د ۴۰۰ کټيز روغتون (چهارصد بستر) ريس ؤ، خبرېږي، نو مخکې له دې چې ونيول شي، له وېرې ځان وژني. مرحوم نور محمد تره کي هم په ارگ کې نيول کېږي او بيا يې ساد وفادار شاگرد په امر د بالښت په مرسته ايستل کېږي او د نابغه شرق واکمني پای ته رسېږي او ستاره شرق ټولواک کېږي، خو د ستاره شرق واکمني له ۱۰۰ ورځو شپو نه اوږې.

د امين په کودتا کې ځينې پېښې په زړه پورې او د پام وړ دي. څو ورځې وروسته د نور محمد تره کي له مړينې څخه ملگري حفيظ الله امين د جلال آباد ښار د داود تړون په نامه کوي او تړون-ښاريې نوموي او په راډيو کې د تړون په نامه حماسي سندريې هم جوړېږي، چې ولې په دومره خلقيانو کې يواځې مرحوم داود تړون دغه مرتبې ته ورسېد، زه هم نه پوهېږم! خو داسې ويل کېږي، چې د کودتا په ورځ حفيظ الله امين داود تړون ته دنده سپارلې وه، چې ارگ ته د امين تر راتگه پورې بايد نور محمد تره کي او د هغه نورچوکړه گان له منځه يوسي، نو کله چې حفيظ الله امين ارگ ته راځي، چې گوري تړون لا په ارگ کې هورې دورې گرځي او امين داسې گومان کوي، چې گواکې تړون هم له نور محمد تره کي سره لاس يو کړی تو د ده په ضد ورسره يو ځای شوی دی، نو په ارگ کې په داود تړون ډزې کوي چې خپلې کودتا ته لاره پرانيزي، له سيمې تښتي او په کودتا لاس پورې کوي، خو وروسته بيا هغه بله پورتنی کيسه رامنځ ته کېږي چې د داود تړون وفاداري حفيظ الله امين ته په گوته کوي او د ټولو ستونزو عامل تره کي او د هغه ډله وښودل شي.

د روسانو د حفيظ الله امين خپلسري نه خوبښدله، نو د مرحوم حفيظ الله امين د مړينې بل نوى پلان هم د روسانو لخوا جوړ شوى ؤ، ځكه چې مخكې له مخكې يې ټول امكانات ورته جوړ كړي ول. لومړى خو يې په دې پلمه چې ارگ د خلكو كور دى او د موزيم په څېر بايد ورنه گټه واخيستل شي، نو حفيظ الله امين يې دې ته وهڅو چې د دارالامان مانۍ ته كډه وكړي او هلته مېشت شي، ځكه چې هغه ځاى له مركزه لرې دى او چاپېريال كې يې خلك هم نه اوسېدل او يا لږ كورونه ول (يانې كلابنده سيمه نه وه!)، خو ارگ د كابل په منځ كې ؤ، نو كېداى شو اى چې په ارگ كې له روسانو سره ډېر مقاومت شوى واى او د ښار په منځ كې د ډېرو خلكو د وژلو گواښ هم موجود ؤ، چې د روسانو د ژر بري د مخنيوي سبب گرځيده، نو ځكه روسانو د خپل سوسياليستي او انترناسيوناليستي چلند لپاره د دارالامان مانۍ د يرغل لپاره يو مناسب ځاى غوره كړى ؤ.

په روسي خپرونو كې ليكل كېږي، چې د شوروي اتحاد رهبري د ۱۹۷۹ ميلادي كال د دېسمبر په ۱۲ نېټه پرېكړه وكړه، چې په افغانستان كې له كمونيستي واكمنو سره مرسته وشي، يانې د سروپوځونو يرغل تر سره شي، د شوروي اتحاد د كمونيستي گوند د مركزي كومېټې د كمېسيون «Комиссия Политбюро ЦК КПСС» چې غړي يې (يوري اندروپوف، اندرېي گروميكو، ديميتري اوستينوف او بوريس پاناموريوف «Юрий Андропов, Андрей Громыко, Дмитрий Устинов и Борис Пономарев» ول، چې د سياسي بيرو د مشر ليونيد ايليچ برژنېف تر څارنې او لارښوونې لاندې يې د ۱۹۷۹ ميلادي كال د دېسمبر په ۲۵ نېټه د روسيې د سره پوځ څلورېنځمې ډلې اوږدو په افغانستان نظامي تېرى وكړ او د ۳۳۳ – تېرى په نامه يانې د «Штурм-333» تر نامه لاندې يې د افغانستان واكمني نسكوره كړه، چې د افغانستان قانوني واكمن حفيظ الله امين يې په شهادت ورساوه او رفيق كارمل يې د واك په گډۍ كېناوو.

د ۱۹۷۹ م كال د دېسمبر په مياشت كې روسانو پر افغانستان بربنده يرغل وكړ او د افغانستان قانوني واكمني يې له منځه يووړه او خپل گوند اگى دولت يې رامنځ ته كړ. د دېسمبر په ۲۷ د روسانو د يرغل په بهير كې له حفيظ الله امين سره د اړيكو ټينگول نا ممكن ؤ او نظامي خلكو هغه ته د ستاره شرق لقب ورکړى ؤ، خو ټولو به په مخامخو كې ويل چې ستاره شرق يا د ختيز ستورى ورک دى، خو كله چې د دارالامان د مانۍ د اخو

ډب ولولې پورته شوې، نو ځينو نظامي ځواکونو هم ځانونه چمتو کړل، چې يو څه وکړي، خو ستاره شرق نه موندل کېده، چې امر ترې واخلي.

په دې برخه کې د اتمې (۸) فرقي چارواکو هم لږو ډبرې هلې ځلې کړې وې، چې مال له يوه منصبداره واورېدل، چې قاسم خان د ۸ فرقي د ۷۲ غونډ قوماندان په قرغه کې، سيد محمد عارف د ميکانيزه کنډک قوماندان او عزيز خان د فرقي قوماندان ځانونه مقاومت ته تيار کړل، خو ستاره شرق ورک و او دوښمن نا مالوم و. کله چې دوی وليدل چې نا پېژندل شوي ټانکونه د فرقي په لوري وروان ول، نو د راکټو د چمتو کولو امر يې ورکړ او راکټونه چمتو شول، خو عزيز خان د اوربل امر په برخه کې کاورتيا وکړه او د سيد محمد عارف او قاسم خان مخه يې ونيوله چې په روسانو بريد وکړي، چې پايله يې د فرقي تسليمېدل شول او د هېواد مري توب.

د مرحوم حفيظ الله امين د واکمني په ترڅ کې د (مرحله نوين انقلاب ثور) لپاره لاره هواره شوه او د خلقيانو د انترناسيوناليزم پايله دا وه، چې روسانو پر افغانستان تېرى وکړ او د خلقيانو د واکمني د وروستۍ ستې حفيظ الله امين په وژلو يې خلقي واکمني پای ته ورسوله. د مرحوم حفيظ الله امين په وژنه کې د روسيې (آ) الفا گروپ برخه اخیستې وه. داسې ويل کېږي چې روسانو د حفيظ الله امين له نسکورېدو وروسته يې سليمان لايق، نور احمد نور، دستگير پنجشېري او بيرک کارمل ته د ټولو اکي ژمنه کړې وه، خو کله چې د روسانو يرغل تر سره شو، نو بيرک کارمل يې د واک په گدی کېناوه، چې د دريو نور د کونجاړو خوبونه يې په اوبو کې لاهو کړل.

پنجشېرى د شمال سيمو د محافظت رئيس شو او د شمالي هېوادپاله افغانان يې وځپل. دستگير پنجشېرى هغه اپورچونېست و، چې ټولو استخباراتي سازمانونو ته يې شيطاني کوله، چې خپل موقف وساتي او خلک برباد کړي، چې په خلکو کې داسې پوښتنې کېدلې: هغه څه چې سپک او په اوبو کې نه ډوبېږي څه دي؟ نو خلکو به ويل چې پرېشنه دي يا خوشايه او که دا نه وي، نو هر ورو دستگير پنجشېرى، ځکه نه په اوبو کې ډوبېږي او نه هم په سرو لمبو کې سوځېږي. دغه غوره مال پنجشېرى په ټولو واکمنيو کې خپل مضریت د يوې او بلې ډلې په گټه تر سره کاوه او دغه دواتشه لنيست او يا هم

ستالینیسټ خلقی او سمهال امپریالیزم ته پناه وړې او د (Washington DC) په ښار کې مېشت دی او د ستمیانو جنده یې پورته نیولې. هغه نور دوه مارکسیستان یا لنینیستان هم هلته او دلته وگومارل شول، چې اوسمهال نوراحمد نور په هالنډ یا نیدرلنډ کې د نامطلوبه شخص (Persona non grata) په نامه یادېږي او نور یو شمېر په کمپونو کې شپې سبا کوي او سلیمان لایق هم د اروپایي امپریالیستانو په سوسیال مرستو شخوند وهي.

په پورته نومولشویو کې د روسانو لپاره تر ټولو وفادار ملگری دستگیر پنجشېری ؤ، چې د دستگیر پنجشېري رول د روسانو په یرغل او د حفیظ الله په مسمومولو کې ډېر غوره گڼل کېږي. د روسیې یو نامتو ژورنالېست (Yevgeni Kiselev) په خپل یو مستند فلم کې وایي چې د دېسامبر په ۲۷ نېټه د حفیظ الله امین په کور کې مېلمستیا وه، چې په مېلمستیا کې گڼشمېر لوړ پوړي چارواکي راټول شوي ول او پلمه یې د دستگیر پنجشېري راستنېدل له مسکو څخه کابل ته ؤ، ځکه چې له مسکو به یې ډېرې د سوسیالیستي چلولونو کیسې راوړې وي.

کله چې ماښامنی ډوډۍ ته ټول د مېز تر شا کېناستل، نو لومړی ښوروا یا سوپ راوړل کېږي او حفیظ الله امین ټولو ته بلنه ورکوي چې ښوروا وڅښي، خو دستگیر پنجشېری په دې پلمه چې د گېډې تکلیف لري، نو نه شي کولی چې ښوروا وڅښي او له ځینو شیانو څخه پرهبز دی! او حفیظ الله امین په ځواب کې ورته وایي چې په مسکو کې یې په خوندورو خوړو آمخته کړې یې او زموږ په سپوره ښوروا دې خیال نه راځي! او ټول ملگري خاندي. ملگری امین خبرې اوږدوي او له دستگیر پنجشېري پوښتي، چې: په مسکو کې د افغانستان د بدلونونو «د تره کي وژنه» په اړه نظرونه څنگه ول؟ ملگری پنجشېري ورته وایي، چې «په مسکو کې ټول ډېر خوښ دي او د افغانستان د دیموکراتیک گوند په ننگه به هرکله مرستې ته راودانگي». ملگری امین په ځواب کې وایي، چې «ما خو ویل چې مسکو موږ په مبارزه کې یواځې نه پرېږدي!!»، چې د دغه خبرو په پای کې لومړی خرپ له سیمې څخه پورته کېږي.

کله چې حفيظ الله امين او نور مېلمانه بنوروا خښي نو سمدلاسه يې په گېډه کې خوږ راپيدا کېږي، خوبجن کېږي او حفيظ الله امين چې له ځايه پورته کېږي، نو بېرته لوېږي او وايي چې په ډوډۍ کې چا زهر اچولي دي او دا هم يادوي چې (دا کار چا کړی او هغه هم زما په کور کې!!) په دې وخت کې ۴۰۰ کتيز روغتون ته او د روسيې سفارت ته تليفون کېږي، چې امين ته چا زهر ورکړي او بايد ژر د هغه روغتيابي چارې وسنجول شي. وروسته له دغه پېښې ټول تنبتي او هر څوک خپل کور ته ځان رسوي، هماغه د پارسو خبره ده چې وايي (موش از ترس پشک غار مېپاليد!). داسې ويل کېږي، چې د حفيظ الله امين گېډه د روسيې د سفارت د ډاکتر او د چهارصد بستر روغتون د (ډاکترانو) لخوا پريول کېږي، چې وروسته له يو څو شېبو څخه د سيمې او د دارالامان د ماني بمباري پيل شوه او د امين د خوب پر کوټه بمونه ونبستل او امين ټپي شو او نور يا ووژل شول او يا هم وتنبستدل.

د الفاگروپ يو غړی وايي چې ده ته دنده سپارل شوې وه چې حفيظ الله امين بايد مړ کړي. هغه وايي چې دی د مرحوم حفيظ الله امين کوټې ته ننوتلی ؤ او حفيظ الله امين په بمبارۍ کې وژل شوی ؤ او پرمخې پروت ؤ، نو ما يې مړی راواړوه، ورته مې وکتل او د امين انځور مې له جوبه راوايست او چې ومې ليدل چې دغه مړی د حفيظ الله امين دی، نو تومانچه مې راوايسته او څو گولۍ مې نور هم وويشت، چې ډاډه شم، چې امين مړ دی.

د دغه ناوړين په ترڅ کې ډېر خلک ووژل شول او په روسي خپرونو کې داسې څرگندونې کېږي، چې د حفيظ الله امين يو ۱۴ کلن زوی، چې د روسانو د يرغل په ترڅ کې ژوندی پاتې شوی ؤ، په ډېر مرموز حالت کې ووژل شو او (Kiselev Yevgeni) هم په خپل يو فلم (Tainai Afghanskai Wainai - د افغاني جگړې پټ رازونه) کې داسې څرگندونې کوي، چې گواکې د حفيظ الله امين د زوی په وژنه کې گلاب زوی لاس درلود، خو زما په گومان په دې اړه بايد هر اړخيزه پلټنه ترسره شي، چې دغه پېښه روښانه شي.

په زړه پورې خبره خو دا ده، چې له حفيظ الله امين سره هغه ماښام ډېر لوړ پوړي چارواکي ول او نن سبا ټول په غربي نړۍ کې ژوند کوي، مگر د افغانستان د پېښو په اړه

څه نه ليکي او که يو څه ليکي هم، نو هڅه کوي چې خلقي رنگ ورکړي او واقعيتونو ته په خپله گټه تغير ورکړي!!! راتلونکی نسل اوس هم غولوي او په سوسيالیستي درواغويې روږدي کوي.

د يادونې وړ ده چې د خلقي کمونيزم د مودې سوسيالیستي انترناسيوناليزم هېواد او هېوادوال له ډېرو ناخوالو سره مخامخ کړل، چې د يوه خلقي فرمان په ترڅ کې په سلهاوو نجونې له کورونو څخه وتښتېدلې، چې په پټه يې ودونه وکړل او يا هم تری تام شوي او د بل فرمان په پلي کولو يې د خلکو ځمکې په وچ زور ترې واخيستي او هغوې يې غرونو ته وتښتول، چې پايله يې د مجاهدينو رامنځ ته کېدل او په بهر کې د اسلامي گوندونو پياوړي کېدل ول، مگر پوښتنه دا ده چې آیا د افغانستان نورې ځمکې د آبادولو او کرلو لپاره کمې وې، چې دوی د خلکو جوړې ځمکې په زور ووبشلي او د وخت په تېرېدو يې په شپږو ځمکو واړولې، چې په پای کې نه د دوی شوي او نه هم د مخکني څښتن!

د خلقي بنسټپالي په ترڅ کې ټول هېواد په سره رنگ سمبال شوی ؤ، چې د وينو بوی ترې راته او پردېوالونو او دوکانونو د شعارونو د ليکلو لړۍ هم پيل شوې وه او خلک يې دې ته اړ ايستل چې پر خپلو دوکانونو انقلابي شعارونه راوڅړوي. زما د يو ملگري پردوکان هم داسې يوه سرليکنه راڅرېدلې وه (جاويدان باد صلح)، خو دوکان لوی ؤ او سرليکنه لنډه وه، نو هغه دې ته اړ ايستل شو، چې يوه بله سرليکنه هم وڅړوي او دويمه سرليکنه باندې دا شعار ؤ (زنده باد افغانستان) او دا ډول سرليکنې د ښارونو په ټولو دوکانونو راڅرېدلې وې او په سره (انقلابي) رنگ سينگار شوي وې او داسې گنگوسې وې، چې د دوکانونو د مخې دړې او ورونه هم بايد په سره انقلابي رنگ رنگ شي، خو د نابغه شرق او ستاره شرق د خپلمنځيو شخړو په ترڅ کې خلقي واکمني له منځه لاړه او د (مرحله نوين انقلاب ثور) په ترڅ کې د خلکو دوکانونه سره نه شول او د دوکانونو انقلابي سرليکنې هم ورو ورو ليرې شوې.

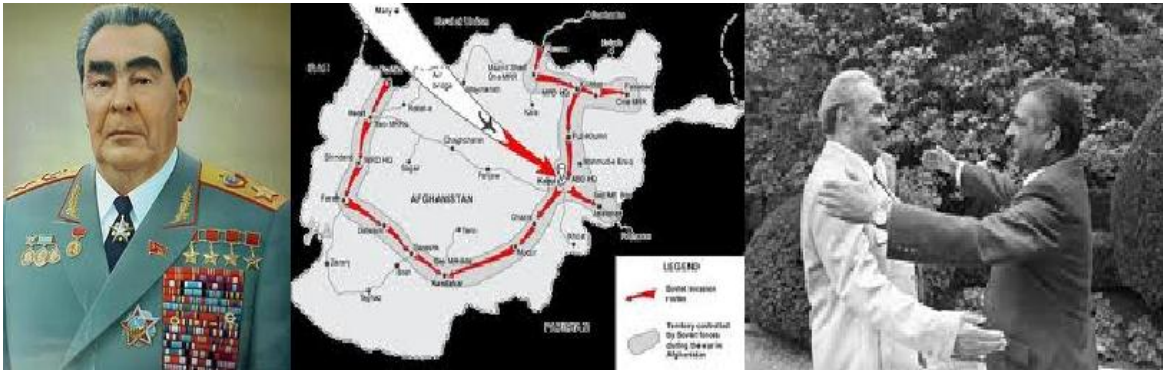
په کابل کې هم په گنشمېر دېوالونو شعارونه ليکل شوي ول او د حبيبيې لېسې په دېوالونو او په تشابونو کې هم د (خلق) وراشه په هر ديوال ليکل شوې وه، خو خلکو له دغه کلمې سره دومره کرکه لرله، چې د (خلق) د کلمې (خ) يې په (ج) اړولې وه، نو دا وه د

بېخايه خلقي کمونيستي-بنسټپالي پايله. بايد ياده شي، چې د خلقي نومي گوند ډېر غړي به پښتانه ول، خو دغه گوند پښتنو او پښتو ته ډېر تاوان ورورساره او د افغاني واکمني بنسټ يې له منځه يووړ.

مرحله نوين انقلاب شور

پرچمي کارملي واکمني : پرچميانو د کمونيستي واکمني په پيل کې له خلقيانو سره گډ واک ته ورسېدل او دولتي پوستونه يې سم له يو او بل سره نيم ووېشل. دغو ډلو د انقلاب له لومړۍ ورځې د هېوادوالو په وژنه او د هېواد په بربادي لاس پورې کړ، چې د انقلاب په لومړۍ ورځ يې سردار داود خان د افغانستان قانوني واکمن او د هغه د کورنۍ ټول غړي يې ووژل او د شور په درېيمه يې مولوي عبدالرب د حبيبي لېسې او بيا د شرعياتو د استاد په وژلو لاس پورې کړ، چې په دې ډول د انقلاب په لومړي کال لږ تر لږه ۲۰۰۰۰ انسانان ووژل شول، په زرهاوو نور تریتام شول او په لکهاوو خلک بهر ته کډوال شول.

د (۱۹۷۹) کال د دېسمبر مياشتې پر (۲۷) نېټه روسانو پر افغانستان تېری وکړ، په افغانستان کې يې بل قانوني دولت له منځه يووړ، مرحوم حفيظ الله امين د افغانستان قانوني واکمن يې وواژه او د خلقيانو واکمني ته يې د پای ټکی کېښود، خو ځينو خلقيانو لکه صالح محمد زېری، سيد محمد گلابزوی، اسلم وطنجار، شانواز تنی، سروري او داسې نورو د روسانو يرغل ته، لکه پرچميانو هرکلی ووېل او له پرچميانو او روسانو سره يې گډ د هېواد په ښکېلاک لاس پورې کړ.

دا څرگنده خبره ده، چې رفيق بېرک کارمل د روسانو پر ټانگ سپور کابل ته راوړسېد او خپله لومړنۍ وينا يې هم له تاشکند څخه وکړه او کله چې د افغانستان د راډيو تالار ته راوړسېد، نو رفيق سلیمان لایق يې هر کلي ته ورمخته شو، خو کارمل ورته گواښ وکړ، چې ورنیژدې نشي او په خپل ځای ودرېږي، ځکه چې پرچمي سلیمان لایق له خلقي واکمنو سره همکاري کړې وه، نو کارمل هم ځان غچ اخیستنې ته تیار کړی ؤ، خو د روسانو له وېرې يې له سلیمان لایقه غچ وانشوای اخیستلی، د فارسیوانانو خبره (رفیق کارمل غوره به دل ماند). کارمل غوښتل له سروري څخه هم غچ واخلي، ځکه چې هغه ډېر پرچميان بنديان کړي ول او ځورولې يې ول، خو ملگري سروري هم له روسانو سره نیژدې اړیکې درلودې او د روسانو په راتگ کې يې وفاداري ښودلې وه، چې وروسته د روسانو له يرغله په بهر کې سفیر شو او د مرحوم نجیب الله د واکمني له نسکورېدو سره سم د احمد شاه مسعود لاس ته ورغی او نن سبا په پلچرخي کې شپې سبا کوي.

د پرچميانو په گوند کې هم ډېر پښتانه ول او گنشمېر يې لوړپوړي چارواکي هم ول. د پرچمي سياسي بېرو ډېرگړي غړي يې پښتانه ول او ډېر غړي يې هغه (انقلابي دو آتشه) پښتانه ول، چې ترننه پورې د پرچميانو او روسانو ملاتړ کوي او خپل پښتانه ځپي. په زړه پورې خبره خو دا ده چې د پرچمي گوند د سوسيالیستي انترناسیونالیزم تر سیوري لاندې هم د پښتنو او پښتو بېخ وایستل شو. پرچميانو په رسمي ادارو کې د پښتو لیکلو د مخنیوي هلې ځلې پیل کړې، د دوکانونو، پوهنتونونو، ښوونځیو او رسمي ودانیو سر لیکنې يې په فارسي واړوې. په ښوونځیو کې له پښتو سره تړنگني پیل شوه

او نور تېروونه يې د پښتنو پر ضد ولمسول، چې د مرحوم رفيق ډاکټر نجيب الله د واکمني په ترڅ کې د قومي ملېشوو د نظامي فرقو جوړولو ته يې لاره پرانيزه، چې د بېلگې په توگه کولی شو د دوستم پهلوان فرقه (جوزجان)، د غفار پهلوان فرقه (سرپل)، رسول پهلوان فرقه (فارياب)، د نادري پهلوان فرقه (بغلان) او داسې نورې، يادې کړو، خو د پرچميانو په واکمني کې يې هم پښتون په پښتون له منځه يووړ.

د روسانو له راتگ سره پرچميانو ته خدای ورکړه او له پښتنو څخه يې د خلقيانو په نامه غچ اخیستنه پيل کړه او د باندیت او امیني په نامه يې ډېر بې گناه پښتانه ووژل. د کارمل په واکمني کې د کابل په پولتخنيک کې يوه پرچمي ډله فعاله وه، چې پښتني ځوانان به يې په يوه او بله پلمه وهل، ډبول، بنديان کول او ځيني دې ته اړ ایستل شول، چې وروسته له ډېرې ځورېدنې انستیتوت پرېږدي او بهر ته وتښتي. په پولتخنيک کې يو وار يو پښتون هلک دومره وهل شوی و، چې سهار يې مخ دوږو کړی وو او په پوهنځي کې چا نشوای پېژندلی چې څوک دی او هغه ځوان ويل چې زما کورنۍ ته احوال ورکړی، چې ما دلته وژني، وروسته له څه مودې څخه دغه ځوان تری تام شو، ځيني نور خاد بوتلل او چا چې واسطه نه لرله له ډېرو شکنجو سره مخامخ شول او يو شمېر ځوانان په روحي او رواني ناروغيو اخته شول او انستیتوت يې پرېښود، خو له نيکمرغه بايد ياده کړم، چې له هغه دورې څخه گنشمېر پوهنپالان او انجینيران اوس هم ژوندي دي، خو له بده مرغه د کارمليانو له هغو سياسي جنايتونو څخه پرده نه پورته کوي، نه پوهېږم چې ولې؟

په دې وروستيو کې د جليل پرشور په نامه يو پرچمی هم په آريايي يا نورو ملي ضد برېښنا پانو کې ليکنې کوي او د تش په نامه (روشنفکران مترقي-مترقي رونه اندو) تر نامه لاندې يې مداريگري پيل کړې ده. درنو هېوادوالو رفيق جليل پر شور خپله سوسياليستي روزنه په بغلان کې د رفيق سليمان لایق د پلار په ژرنده کې تر لاسه کړې، چې جليل پر شور گومان کاوه چې گواکې د دغه ژرندي د گتې پيسې د نړيوال سوسياليزم او پرولتاريا د ودې لپاره کارول کېږي، خو وروسته به پوه شوی وي، چې رفيق سليمان لایق هسې غولولی ؤ او سوسياليستي چلند يې ورسره کړی ؤ.

رفیق جلیل پرشور د روسانو له راتگ سره سم د سرپل ولایت په جبهه کې گنشمبر پښتانه د اشرار په نامه وځپل او یو څه موده د سمنگان والي هم ؤ، د بناغلي جلیل پرشور کړنې په سمنگان کې ټولو ته مالومې دي او پښتنو لا له هېره نه دي ایستلي. کله به چې بناغلي جلیل پرشور د خپل کاره راستنېدو، نو د ماښام لخوا به لومړی د سمنگان بنديخانې ته تلا او هلته به یې هغه بېچاره پښتانه چې د اشرار او یا باندیت په نامه نیول شوي ول، وهل او ډبول، خو کله به چې له مرکز په یانې کابل هم کوم پرچمي رفیق مېلمه ورغی، نو هغه به یې هرو مرو د پښتنو وهلو او ډبولو ته ورباله او ویل به یې (بریم که یک چند تا باندیت خلقي ره سبق بتیم!!).

وروسته له سمنگانه بناغلي جلیل پرشور د شمال زون رئیس شو او په همدغه کال یې له یوې ارغندیوالي پېغلي سره واده هم وکړ او ډېر په کش او فش کې ؤ، خو یو کال لانه و تېر چې له دغه دندې لرې شو، چې په مزار شریف کې د یو بل کمونیست-گوندي په وژلو تورن گڼل شوی ؤ او یو شمېر نور د ولایت لوړپوړي چارواکي هم په دغه جرم کې شریک ول او وروسته له دغه پېښې له دندې لرې شول او په خاد کې په نورو کارونو وگومارل شول، چې له سترگو پناه شي. د هغه وژل شوي گوندي په تور یو بل پرچمی ته د اعدام سزا ورکړل شوه. داسې ویل کېږي چې کله هغه پرچمی په پلچرخي کې اعدام کېده، نو نارې به یې وهلې چې دوی له مرکز امر اخیستی ؤ چې هغه گوندي باید ووژل شي او د بېروبي سیاسي د پلاني غړي په امر ووژل شو. وروسته له دغو پېښو بناغلي جلیل پرشور په صدارت کې د خاد په څانگه کې وگومارل شو او له سترگو پناه شو، خو په گوند کې لا مقتدر پاتې شوی ؤ، ځکه چې ډېر خلک یې د سوسیالیستي ارمانونو قرباني کړي ول او اوس یې غربي امپریالیزم ته پناه ورې او په سوسیالیستي انترناسیونال شخوند وهي.

د خلقیانو په موده کې د کام په نامه یو استخباراتي اورگان ؤ، چې د خلکو به یې د نامه په آورېدو پښې رېږدېږي، وهم به اخیستل او د زړه وپنې به یې وچېدلې، خو د رفیق کارمل په موه کې بیا خاد رامنځ ته شو، چې په هېواد کې یې د خلکو په ځپلو، بندي کولو او وژلو لاس پورې کړ. هغه څوک چې په افغانستان کې یا بندي شوي او یا هم د خاد لخوا پوښتل شوي، نو ټول په روحي او جسمي ناروغیو اخته دي. د خاد په اړه هم په

افغانستان کې یوه ټوکه جوړه شوې وه: وایي چې یوه ورځ د CIA, KGB او د افغانستان د خاد استازيو له یو او بل سره خبرې کولې، نو هر یو به ټینګار کاوه، چې د هغوی استخباراتي موسسه تر نورو پیاوړې ده، نو درېواړه د سیالي ډګر ته ورودانګل، چې تر او بڼځه سره مالوم کي. د سیالي شرط دا و چې د استخباراتي هیئت لخوا یوه ګېډر په یو ځنګل کې خوشې کېږي او د استخباراتي سازمان د غړي دنده دا وه چې ګېډر ژر تر ژره ونیسي او د سیالي کومېټې ته یې راوړي.

یوه برګه ګېډر په ځنګل کې خوشې شوه او د CIA استازی د ګېډر په موندلو او نیولو پیل وکړ، نو امریکایی وروسته له 24 ګریو په دې وتوانېد، چې ګېډر سلامتې راوړي. په دویم وار یې بیا ګېډر په ځنګله کې خوشې کړه، نو دا وار د KGB استازي ورپسې ودانګل، خو د KGB غړي وکولای شواي چې وروسته له ۴۸ ساعتونو سترې ستومانې او له بڼو لوېدلې ګېډرې راوړي او ګېډر یې سمه شنه منه اړولې وه. وروسته له CIA او KGB د افغانستان د خاد استازي د سیالي ډګر ته ورودانګل، خو کله چې ګېډر په ځنګله کې خوشې شوه، نو افغان خادیسټ هم ورپسې خپې شو. سړی ورک شو، یوه ورځ تېره شوه، د افغان خادیسټ درک نشته، دویمه ورځ تېره شوه، بیا هم د خادیسټ احوال مالوم نه شو، خو همدا ډول پوره یوه اونۍ تېره شوه، خو خادیسټ ورک دی، نو هیئت دا پرېکړه وکړه، چې افغان خادیسټ راپیدا کړي، نو ټول د خادیسټ په لټه کې شول. وروسته له څه مودې ګوري چې افغان خادیسټ یو خر راخملولی او سوتی یې ورته بند کړی او ورته وایي: ووايه چې خر نه یي، مګر ګېډر یې... نو درنو هېوادوالو دا هم و د افغاني ټولني غبرګون د خادیسټانو د ظلم په اړه.

د بېرک کارمل په موده کې د روسي ځواکونو په مرسته ټول مسلمان افغانان د اشرار په نامه او پښتانه مسلمانان د باندیت په نامه وځپل شول او د افغان ولس بېخ او بنیاد یې وایست، خو باید یاده شي، چې له کارمل سره ګنشمېر پښتانه هم د افغانانو په بنکېلاک لاس پورې کړ او سوسیالیستي انترناسیونالیزم یې پیاوړی کړ او د هېواد په ویجاړولو کې یې د زړه له کومې برخه واخیسته او اوسمهال د غربي نړۍ په امپریالیستي-سوسیال شخوند وهي.

مرحله تکاملی و نجات بخش انقلاب شور

په ۱۹۸۵ م کال په روسیه کې میخایل سرگیبویچ گورباچوف واک ته ورسېد، چې په خپلو خبرو کې یې په زغرده څرگنده کړه، چې روسي ځواکونه به له افغانستانه وځي او لومړي شپږ غونډونه یې د ۱۹۸۲ کال په بهیر کې له افغانستانه ایستل او د گورباچوف د واکمني له پیل سره د کارمل پر ځای د ډاکتر نجیب د گومارلو ولولې هم رامنځ ته شوې او په ۱۹۸۲ کال د مسکو په ټینګار مرحوم ډاکتر نجیب واک ته ورسېد او روسان د ۱۹۸۹ میلادي کال د فبروري په ۱۵ نېټه پایپاکه له افغانستانه ووتل او افغانستان یې له خپلو پرهارونو سره له وینو ډک په ټولنیزه انارشي کې پرېښود.

هغه مهال په کابل کې د ډاکتر نجیب الله ملاتړ د هغه وخت واکمنو خلقیانو وکړ، که څه هم ډاکتر نجیب په خټه پښتون ؤ، مگر هغه هم ځان افغانستانی ستمیانو ته سپارلی ؤ او خپل خلقي ملاتړي یې د وخت په تېرېدو سره یو په بل پسې وځپل او افغانستانیان یې ونازول او د دې امکانات یې رامنځ ته کړل، چې یو شمېر افغانستانیان نظامي او اقتصادي مرسته تر لاسه کړي او خپلې نظامي فرقې او گوندونه جوړ کړي، په امن کې غونډې وکړي او له یو او بل سره اتحاد وکړي، چې د بېلنتوب (سیپاراتیزم) څپې یې وخوځولې او نن سبا هره ډله ټپله د فدراسیون او کونفدراسیون رمبرېږي وهي.

مرحوم نجیب الله هم په خپلو پښتنو پسې رااخیستې وه، ځیني وايي چې شانواز تنې په ډاکتر نجیب الله کودتا وکړه، خو د تنې په کودتا کې یو شمېر پېښې ډېرې په زړه پورې دي. زه کوم نظامي څانګپوه نه یم، مگر کله چې د دفاع وزارت له مرکزي قول اوردو څخه د جمهوري ریاست ګارد او مرکزي ګارنیزون بېل کړې، نو په دفاع وزارت کې څه پاتې شول؟ او بل دا چې د کورنیو چارو له وزارت څخه د کابل ښار قومانداني د ګارنیزون تر واکمني لاندې راولې، نو کورنیو چارو وزارت ته د هېواد په پلازمینه کابل کې څه پاتې

شول؟ له بل پلوه د خاد رياست په وزارت واوښت او د پرسونل شمېر يې د دفاع وزارت او د کورنيو چارو وزارت په پرتله څو ځله ډېر او اقتصادي سټه يې د مرکز په مرسته او روسانو په سپارښت سمبالې ده، نو دا کودتا د چا وه؟ د مرحوم نجيب او که د ملگري شانوازتنې! په پښتو کې ويل شوي، چې: په خپل سوري کې گېډر په خوله اچوي! نو خلقيان داسې کونج ته شوي ول، چې بل څه نه و ورته پاتې او دې ته اړ ايستل شول، چې د مرحوم ډاکتر نجيب پر ضد پر کودتا لاس پورې کړي، چې د خلقيانو په ناکامي سر ته ورسېده او پایله يې دا وه، چې د کابل يوه سيمه ړنگه شوه او د کودتا په نامه گڼشمېر پښتني نظامي او غير نظامي کدرونه د پرچميانو لخوا له تبغه تېر شول، چې د دغه غچ اخیستنې په ترڅ کې ارکان حرب آصف شور او نور تکړه افغاني کدرونه هم ووژل شول. د دغه غميزې يو مسؤل کس، چې نبي عظيمي نومي او د ډاکتر نجيب الله په واکمني کې لويدرستيز و، پخپل کتاب (اردوی افغانستان در سه دهه اخير) کې د دغه کودتا په ترڅ کې د انسان وژنې په اړه د جنرال بابه جان بنسټيز رول په گوته کوي او ليکي چې بابه جان له سلو ډېر پښتانه نظامي کدرونه ووژل، چې د ملا کرزي په واکمني کې د شمال سيمې د ۳۰۳ فرقي قوماندان دی.

د دغه کودتا په اړه د افغاني ټولني غبرگون د يوې ټوکې په ترڅ کې داسې راڅرگند شوی دی: وايي چې د کودتا پر مهال ځينو لورپوړو افغاني چارواکو د چين له سفارته پناهندگي غوښتې وه، ځکه چې دغه سفارت د ارگ تر شاه وو او نيژدې هم وو، نو دغه سفارت ته وردانگل سخت نه ول. په پناه غوښتونکو کې نجيب الله، کارمل که کارغل او سلطانه علي گوسفند هم ول، خو د چين سفارت له مقراراتو سره سم هر پناهنده بايد چينايي نوم ولري، نو ځکه اړ شول، چې دغه لورپوړو چارواکو ته چينايي نومونه وټاکي، نو ځکه يې د هغوي له ځانگړتياوو سره سم نومونه غوره کړل. نو د لومړي په اړه وپوښتل شول، چې مشخصات يې څه دي، نو د کمونيستانو استازي ووېل، چې هغه په ونه جگ، غولپيکره او پلن کونی دی، نو چينايانو ورته د (کون چون ټانگ) نوم وټاکه، د دويم په اړه يې ووېل، چې مخ يې تور، پزه يې کره او ټيټه ونه لري، نو د چين سفارت ورته (قد چون ک...) نوم غوره وگاڼه او د درېيم ځانگړتياوې يې په لاندې ډول په گوته کړې: غټ سر، لنډه پېرپه غاړه، گرد مخ او ځړېدلي غومبوري لري، نو چينايانو ورته د (روی چون

کون، نوم وټاکه، خو د تنې کودتا ناکامه شوه، دغه بگېل واکمن هم پر ځای پاتې شول او بدمرغي يې پښتنو ته پرېښودله.

درنو لوستونکو! پښتني ضد هلې ځلې وروسته د تنې له کودتا څخه نورې هم پياوړې شوې او د گلمجمانو (دوستم پهلوان، رسول پهلوان، غفار پهلوان)، ياغيانو (عصمت مسلم، رسول بېخدا، سېد داود، سيد احمد)، باغيانو (علي مزاری، اکبري، نادري) او د نورو ډلو تپلو لنډگران کابل ته راوړسېدل او په کابل کې يې ټولنيز امنيت له منځه يووړ او گلمجمانو په پښتني سيمو (کندهار، پکتيا، وردگ او داسې نورو...) د يرغل او بريدونو واک د ډاکترنجيب الله له ملاتړ سره تر لاسه کړ او دا يې شعار ؤ (مال يې ستا سر يې زما!) او د دغو لنډگرانو د بريدونو پايله د افغانانو تباهي وه او د هېواد بربادي، گنشمېر خلک د ټوپکسالارانو قرباني شول او د خلکو په مال او عزت تېری وشو.

په ۱۹۹۰ م کال په کابل کې د گلمجمانو غوبل روان ؤ او د هزاره گانو په موټرو د خميني انځورونه څرېدل او په تکيه خانو کې د ايران په پلوي غونډې جوړېدې او د کابل ښار د بېلابېلو ډلو د سيالي او جگړو ډگر گرځېدلې ؤ. خلکو داسې څرگندونې کولې، چې گواکې د کابل په پوستو کې گلمجمان خلک ځوروي او حتی دا چې د خلکو په ښځو تېری کوي، نو د کابل چاپېريال د پښتني سيمو ځيني خلک ډاکترنجيب ته ورغلي ول، چې په دې اړه مرسته تر لاسه کړي، خو د مرحوم ډاکترنجيب ځواب دا ؤ: گلمجم (قومندان نجم الدين) او دوستم ما ساتي، تاسو پښتنو زما سره څه کړي! عسکر مو راکړي؟ نه! له دولت سره مو مرسته کړې؟ نه! او کافر هم راته وايي، تنې مو کودتا راباندې وکړه، مگر اوزبکان، هزاره گان او تاجکان مې ساتي!، نو بيا تاسو څه را څخه غواړي! ځی په مخه مو ښه!، نو دا خبرې خلکو په کابل کې کولې او له ډاکترنجيبه ډېر خواشيني ول.

کارمليانو هم په خپل وار هڅه کوله چې د مرحوم ډاکترنجيب پر ضد کودتا وکړي او په يوه غونډه کې ببرک کارمل ښاغلي مجيد سربلند ته ويلي ؤ، چې: مه ای بچی اختر آخر جزا مېتم!! دېگ کی برای ما جوش نیمخوره دراو گوه بجوشد!!، نو درنو لوستونکو د قدرت خوند د دغو کمونيستانو سترگې لنډې او زړونه يې مردار کړي ول. ډاکترنجيب

هم د واک په خمار کی لاهو ؤ او د نجیب په واکمني کې په پښتني سیمو د سکاډ، اورگان او لونا راکټونو غوبل جوړ ؤ، خو دې ته یې پام نه ؤ چې خپل خلک بربادوي. د نجیب الله واکمني هم د ده د دوستانو لخوا نسکوره شوه، چې د نجیب الله د واکمني په نسکورېدو کې د دوستم ملیشو بنسټیز رول درلود او گوندي کودتا بیا کارملیانو (نجم الدین کاویاني، وکیل، مزدک، عظیمي، دلاور خان او داسې نورو) پرې وکړه، چې له واکه د لرې کېدو زېری یې د رفیق سلیمان لایق له خولې په سپکو الفاظو واورېد، چې بیا ملگري اسلام وطنجار ورته ویلي ؤ چې: رفیق لایق در بحث تان از فیصله حزب کنار نروید!

وروسته له دې پېښې ډاکټر نجیب هم پښې سپکې کړې او د هوايي ډگر په لاره د تېښتې په ترڅ کې د گلمجم لنډگرانو ونيو او له هوايي ډگره د بیرته راستنېدو پر مهال د ملل متحد دفتر ته ننوت او هلته یې پناه وغوښته. د ډاکټر نجیب د واکمني د نسکورېدو په بهیر کې ځینې لوړ پوړي چارواکي هم په مرموز ډول ووژل شول، چې د خاد وزیر یعقوبي هم د وري په ۲۷ نېټه ووژل شو، چې د هغه په وژنه کې یار محمد مزدک او باقر فرین گرم گڼل کېږي، ډېره په زړه پورې ده، چې یعقوبي په هغه شپه د شپې په ۱ بجه له مرحوم ډاکټر نجیب الله سره د هېواد د ستونزو په اړه خبرې کړې وې، خو د وري په ۲۷ نېټه د ورځې د ۷ او ۸ بجو په ترڅ کې په کینه شقیقه ویشتل شوی ؤ، د مرحوم یعقوبي مړی د عدلي طب د کمیسیون لخوا ولیدل شو، چې په دغه کمیسیون کې د یعقوبي ورور (د صحت عامې معین)، ډاکټر موسی وردگ، ډاکټر سهیلا (جنرال سهیلا)، عبدالحق علمي (چې د نظار شورا د لنډگرانو لخوا د ۱۹۹۲ کال په ترڅ کې ووژل شو) او ځینې نورو گډون درلود. وروسته له څو خبرو د مرحوم یعقوبي ورور وویل!! (فاروق جان را آزار ندهېد! من قبول دارم که گویا خودکشی کرده!). له عدلي راپوره داسې څرگندېدل چې یعقوبي په کینه شقیقه ویشتل شوی دی، خو که څوک سم فکر وکړي، نو مرحوم فاروق یعقوبي کینلاسی نه ؤ او د ځان وژلو لپاره یې ښی شقیقه هم نیژدې وه او هم آسانه، نو زه نه پوهېږم، چې هغه د خپل ژوند په وروستیو شېبو کې ولې ځان په کینه شقیقه وویشت! کېدی شي، د یعقوبي د مړینې سبب د هغه د مېزد روک یو میلیون ډالره وي،

چې نورو ته يې له خپل مرگه مخکې بنودلې وې او يا هم د يعقوبي سياسي تجربد بل يا سياسي واک!

وروسته له يعقوبي څخه نور خلک هم ووژل شول، چې د تورن جنرال باقي، چې د يعقوبي معاون او د خاد د ۵ ادارې رئيس هم و په ډېره مرموزه توگه ووژل شو. مرحوم باقي په خټه ځدران پښتون و او د پولتخنيک ديپلوم انجينير و. جنرال باقي د حمل په ۲۷ نېټه د ۱۰ او ۱۱ بجو په ترڅ کې ووژل شو. د جنرال باقي په وژنه کې سيد اکبر نومي او جنرال بابه جان، چې د ۵۵ ليو قوماندان و او د خاد په ۵ ادارې پورې يې اړه لرله، گرم گڼل کېږي. درنو هېوادوالو د ډاکتر نجيب د واکمني له نسکورېدو سره سم په افغانستان کې د انسان وژنې او بربادي بله بړيوکې رامنځ ته شوه، چې لوبغاړي يې مجاهدين او که مجاهلين ول او پايله يې ملکولطوايفي او د افغانستان د ټوټې کېدلو گواښ و.

د نجيب الله د واکمني له نسکورېدو سره سم کمونيستانو هم پښې سپکې کړې، څوک مسکو ته وتښ او څوک هم نورو ملکونو ته، خو په پای کې افغاني کمونيستان په امپرياليسټي غرب او امريکا کې سره راټول شول او د سوسياليسټي شوروي (روسيې) پر ځای يې خونخوار امپرياليسټ بڼه وگانه او د سوسيال په خوړلو يې خپل سوسياليسټي شخوند پيل کړ، خو لمر په دوو گوتو نه پټېږي، ځکه چې په بهر کې هم دوی کرار و نه مونده او په بهر کې ظالم او مظلوم دواړه سره مخامخ شول، په چا چې ظلم شوی و، نو په ظالم يې عرض وکړ او گنشمېر کمونيستان نن سبا په جېلونو کې شپې سبا کوي او خپلو اولادو ته مړستگي دي، ځکه چې د دوی له کمونيستي ظلمونو په بهر کې روزل شوي ماشومان يې هم خبر شول او د زغم منطق ورته نه شي موندلی او خپل پلرونه گرم گڼي.

داسې ويل کېږي، چې په يو بهرني ملک کې د افغانانو په يوه مظاهره کې يوه حامله داره مېرمن له يوه لوړ پوړي کمونيست سره مخامخ شوې وه، نو د هغه له لېدو سره يې له ويرې او يا هم له کرکې ډېر فشار پرې راغلی و او په نس يې درد شوی و، چې په نس اولاد يې د نقصان له گواښ سره مخامخ شوی و. مېرمن روغتون ته استول کېږي. د هغه ملک چارواکو وروسته له څېړنو له هغه مېرمنې اورېدلي و، چې کله دا تنکې ځوانه وه، نو

مېړه يې په جهاد کې وژل شوی ؤ او له مجبوریته کمونیستي دولت ته په پناه راغلي وه او د مزار شریف په ښار کې مېشته وه، چې کور یې د کمونیستانو لخوا څارل کېده او د تېښتې امکانات یې نه درلودل.

په دغه مېرمن د اوږدې مودې په ترڅ کې د سیمې د کمونیستي چارواکو لخوا ګروپي جنسي تېری کېده او څو ځلې د مرګ تر پولې رسېدلې وه، چې وروسته له اوږدې مودې په تېښتې بریالی شوې وه، خو په اروپا کې د مظاهري په ترڅ کې له هغه چا سره مخامخ شوې وه، چې په دې یې جنسي تیري کړی ؤ. د دغه شخص په اړه څېړنې پیل شوي دي، خو دغه شخص وروسته له دغه پېښې له هغه مخکني ملکه تېښتې او اوسمهال په المان کې پټ دی. د یادونې وړ ده چې په اروپا کې لږترلږه ۸۰۰۰ افغانان په جنګي جرمونو تورن دي، چې نن یا سبا به خپله سزا وويني، خو پښتو متل دی، چې په اور کې هم وچ او هم لامده سوځي!

یادونه: درنو هېوادوالو! په کمونیستي سازمانونو کې نورې دوآتشه سرې ډلې ماویستي ګروپونه دي، چې د ساما، شعلي جاوېد، سزا او داسې نورو نومونو لاندې د افغاني ارزښتونو ضد، ماوېدونګي کمونیستي فعالیتونه کوي او اوس هم د هېواد په منحرفولو کې د زړه له کومې هلې ځلې کوي او په خپلو برېښنا پانو کې د مارکسیزم، لېننیزم، ماوئیزم او کمونیزم سرو لمبو ته لمنه وهي، چې ګواکې اور یې مړ نه شي، ځکه چې مارکسیزم په اروپا کې، لېننیزم په روسیه کې او ماوئیزم په چین کې د آزاد بازار له ګواښ او ودې سره مخامخ شول، چې په هره سیمه کې د خپلو نیمګړتیاوو سره سم د کمونیزم په کنده کې نسکور شول.

په افغانستان کې ماویستان هم له افغانیت سره کرکه لري او په نړۍ کې د سوسیال-تروریستي ګروپونو په نامه یادېږي، ځکه چې افغاني ماویستانو په ګڼشمېر سیاسي ترورونو کې لاس درلود او د سردار داود خان د واکمني د پلان رئیس علی احمد خرم او د کمونیستانو په واکمني کې د امریکا د سفیر په وژنه کې ماویستان ګرم ګڼل کېږي او د کمونیستي خاد لخوا د مجید کلکاني د وژلو په غچ اخیستنه یې لاس پورې کړ چې د ۱۳۲۰ کال په پیل کې د کابل د حبیبیې لېسې مخې ته د کمونیستي خاد د یو شمېر

لورپورو چارواکو په ترور پای ته ورسېد. دغو ډلو ته هم لکه خلکیانو او پرچمیانو غونډې کومه آیدیا لورژي هدف نه دی، بلکې واک ته د رسېدلو وسیله ده!

پایله

د افغاني کین اړخو واکمنیو په بهیر کې افغانستان د سوسیالیستي او کمونیستي ایدیا لورژي قرباني شو، خو له بده مرغه، چې افغاني کین اړخې خپلې چپې ایدیا لورژي ته هم وفادار نه ول او افغانستان یې د خپلو خپلمنځیو شخړو وزلوبه وگرځاوه، چې د افغانستان په بېلابېلو سیمو کې یې تېریز، کولتوري او سیاسي حساسیتونه رامنځ ته کړل او افغانستان یې د خلکیتوب او پرچمیتوب په ژرنده کې اوږه کړ.

د چپیانو په واکمني کې د افغانستان وګړي په وینو کې ولمبول شول، هجرت ته اړ شول او په میلیونونو خلک ووژل شول، بنځې مو کونډې شوې، ماشومان مو یتیم شول او په لکهاوو څه چې په میلیونونو خلک مو معیوب شول او د انقلابي اخو ډب سره په پای کې ګنشمېر افغاني کمونیستان او یا سوسیالیستان هم لوېدې نړۍ ته مهاجر شول، چې هم خپله له بدمرغیو سره مخامخ شول او هم یې اولاده ترې پردی شوه، ځکه چې ماشومان یې په پردېسي کې په بېلابېلو ملکونو کې لوی شول او له افغاني هویته لرې پاتې شول، چې جبران یې افغاني کورنیو او افغاني ټولني ته ناشونی دی.

په درنښت

ستاسو د بري په تمه